

GALLER PRENSİ ALBERT EDWARD VE EŞİ PRENSES ALEXANDRA CHRISTINA İSTANBUL'DA

OSMAN ÖNDEŞ

The Times yazarlarından William Howard Russell İngiltere tahtına VII. Edward unvanıyla kral olacak Galler Prensi Albert Edward ve seyahat sırasında nişanlısı olan Alexandra Christina'nın 1869'da İstanbul'a yaptıkları geziyi kitap hâline getirmiş, denizcilik üzerine yaptığı tablolarıyla tanınan deniz ressamı Oswald Walters Brierly de İstanbul yaşamını resmetmiştir.* Bu yazıda Russell'in gezi notlarından derlenmiş kitabın ve Brierly'nin çizimiyle prens ve prensesin İstanbul seyahatinin detayları anlatılmaktadır.

Prens Albert Edward ve nişanlısı Prenses Alexandra Christina Mısır Piramitleri'ne olan hudutsuz merakları nedeniyle bir kraliyet gezisi düzenlenmesini istediler. 1869 yılında prens ve prenses Mısır'daki arkeolojik gezilerini tamamladılar. Bu gezi sırasında inşaatı bitmek üzere olan Süveyş Kanalı'nı da gezdiler.

Kraliyet davetlileri arasında Afrika'nın gizemli uygarlıklarını ve zenginlikleri-

ni araştıran Sir Samuel Baker, doğal yaşamcı Richard Owen, deniz ressamı Oswald Walters Brierly ve *The Times* yazarlarından William Howard Russell ile Mühendis M. de Lesseps de yer alıyordu.

William Howard Russell'in dikkatli bir araştırmacı yazar olarak yayınladığı gezi notlarından oluşan eserde bu seyahatin ayrıntıları anlatılır.

Galler Prensi Albert Edward ve Prenses Alexandra Christina "[Birinci Cataract](#)" olarak tanımlanan Mısır'daki Assuan'a yakın olan bölgeyi ilk kez 1865'te gezmiştir. 1869 gezisinde ise "[İkinci Cataract](#)" olarak tanımlanan ve günümüzde Nâsır Gölü olarak bilinen Nubiya'da yapılan kazıları incelemek gibi bir arkeolojik ilgileri ağır basmıştır. Bu gezinin son notları da İstanbul'da geçirdikleri günlere aittir, oldukça ilginçtir.

Oswald Walters Brierly'nin *Ariadne*'yi Dolmabahçe yakınlarında resmettiği tablosu.



Paskalya yortusuna rastlayan 20 Mart (1869) Pazartesi, esintili güzel bir gündür ve kraliyet yatı *Ariadne* saat 20.00 sularında Rodos'tan ayrılır. Saatte 10 deniz mili süratle refakat gemisi *Psyche* eşliğinde düzenli dalgaların üzerinden sekerek yol almaya başlar. *Ariadne*'nin iyi bir rüzgâr yakalamasına sevinirken rüzgâr şiddetlenir ve yelkenler direğe vurmaya başlar. Bütün yelkenleri küçültülse de dalgalar pruvadan bindirir. Prenses kendisini kötü hissetmemekle beraber kamarasına çekilir.

Ariadne'yle 31 Mart günü Çanakkale Boğazı'ndan geçerek 1 Nisan sabahı İstanbul'a varmıştır.

ARIADNE ÇANAKKALE BOĞAZI'NA YAKLAŞIYOR

Ariadne Çanakkale Boğazı'na yaklaşırken olanları William Howard Russell şöyle anlatır:

"30 Mart-Ege Adaları arasında seyrediyoruz. Günün ışmasıyla birlikte mavi denizde beyaz köpüklerle sarılı kara bir leke olarak *Patnos* gözüktü. Onu *Levitha* takip etti.

Gün doğmadan Çanakkale'ye girmek istemediğimizden süratimizi düşürdük.

Psyche bizi geçti. Fakat sonra yavaş yavaş yakaladık. Akşamüzeri görüntüyü iyice kısıtlayan puslu bir havada iki gemi birlikte seyrederken, Truva Ovası sancağımızdaydı.

31 Mart ve işte Çanakkale Boğazı! Saat sabahın 10'unda pruvamızın sancağında Kilitbahir sol tarafımızda ve Çanakkale Kalesi sağ tarafımızda. Demir atarken her iki hisarın surlarından da selamlanıyoruz.

Ariadne demir attıktan sonra İngiliz Sefiri Majesteleri Hon. H. Elliot, Mr. Lionel Moore, Mr. Kennedy ve yardımcı Konsolos Mr. Wrench güverteye çıktılar. Rauf Paşa da kraliyet misafirlerini padişah namına karşılamak ve saygılarını sunmak üzere padişahın stimli yatı *Pertev Piyale* ile gelmişti.

Prens ve maiyeti hisarlardan ve gemilerden top atışı selamları ile birlikte kendilerini Çanak'a götürecek olan **ışkampavyaya** bindiler. Prens burada Çanakkale valisi Eyüp Paşa tarafından karşılandı ve birbirleriyle selamlaştıktan sonra prens kalenin içine girdi.

Dev bir top atışa hazırlanmıştı. Topun atışını seyretmek için prens ve maiyeti surlarda yerlerini aldılar."

Psyche, *Caradoc* ve *Pertev Piyale* gemilerinin takip ettiği *Ariadne*, Çanakkale'den sonra ikinci üzeri Gelibolu'da duraklar.

Ariadne, eski rıhtıma doğru yol almaya başlayınca bunu gören halk sahile koşmaya başlar. Prens ve maiyetini karaya götürecek olan filikalar indirildiğinde rıhtımda kalabalık bir kitle onları beklemektedir. Kendilerini paşanın yolladığı zabıt ve İngiliz Viskonsülü karşılar. Birlikte hemen dar sokaklardan geçerek çoğu Kırım Harbi'nde can vermiş İngiliz askerlerinin mezarlarını ziyaret ederler.

PRENS VE PRENSES İSTANBUL'DA

1 Nisan Perşembe sabah saatlerinde *Ariadne* artık İstanbul önlerindedir. Prens ve Prenses misafirleriyle İstanbul'un göğe yükselen camilerinin ve minarelerinin efsunlu tablosunu seyretmeye başlarlar.. Sarayburnu'na yaklaştıklarında ise İngiliz sakinleriyle dolu tekneler bayraklarla süslenmiş olarak yaklaşır ve -Allah Kraliçeyi korusun-sesleri göklere yükselir.

Prens ve Prensesi görünce stimbotlardan, sandallardan gelen alkış ve tezahüratlar iyice artar. Güvertede başlarında Yüzbaşı Poere olan deniz piyadeleri, şeref kıtası tam teçhizatlı olarak hazır bulunmaktadır.

William Howard Russell şöyle anlatır; "Filikalar indirildi ve prens maiyetiyle padişahın tahsis ettiği ihtişamlı saltanat kayığıyla gemiden ayrıldı. Majesteleri düdükle çalınarak tekneye geçerken rıhtımlardaki insanların alkışları arasında boğazdaki flamarla donatılmış Türk zırhlılarından



Ressam Oswald Walter Brierly (1817-1894).

ve Sarayburnu'ndan majestelerine selam salvosu atıldı, dans eden dalgaların üzeri kayık ve istimbotlarla doluydu.

Ariadne ve *Psyche* eşliğinde kraliyet sancağını taşıyan *Pertev Piyale*, Top-hane rıhtımlarına ulaştı.

Yüzen teknelerin en muhteşemi olan padişahın saltanat kayığı on dört çift kürekle donatılmış ipek mintanlı kürekçilerle diğer üç saltanat kayığı takip ederken teşrifat nazırı Başvezir Ali Paşa ve Kâmil Bey onlara eşlik ettiler."

Rıhtımda Sultan Abdülaziz kendilerini karşılar ve iki ülke arasındaki dostluğu anlatan konuşmalardan sonra tahsis edilen Nusretiye Kasrı'ndaki çok görkemli olmasa da, yine de çok rahat odalarına kadar refakat eder.

Yerleştikten sonra prens ve protokol padişahın saltanat arabaları ile Boğaz'ın daha yukarısında olan Dolmabahçe Sarayı'na götürüldüler. Dolmabahçe Sarayı'nda kendilerini muhafız alayı ve bandosu karşıladı.

Arabadan iner inmez padişah tarafından karşılanan prens, girişin her

iki tarafına dizilmiş bekleyen saray görevlilerinin arasından çok görkemli bir salona alındı. Prens, Yüzbaşı Campbell ve Sir F. Blackwood ile maiyetindekileri padişaha tanıttı.

Prens kısa bir konuşmadan sonra ayrılırken padişah tarafından kapı eşiğine kadar geçirildi ve yanındakilerle Salıpazarı'na döndü. Öğle yemeğinden sonra majesteleri, prenses ve Bayan Grey protokolle İngiliz Büyükelçiliği'ne gittiler.

Burada büyükelçi ve eşi Elliot ve elçilik mensupları tarafından karşılan-



The Times gazetesinin ünlü savaş muhabiri, Prens Albert Edward'ın özel basın temsilcisi, William Howard Russell (1821-1907).

dılar. Prens ve prensesin ziyaretleri saat altıya kadar sürdü. Padişahın tahsis ettiği saltanat arabalarıyla geri dönerken yol kenarına dizilmiş oldukça büyük bir kalabalık tarafından saygıyla selamlandılar.

William Howard Russell olanları şöyle anlatır:

"İstanbul'un halkında ve yapısında büyük bir değişiklik seziliyordu. 1864'teki büyük yangından sonra hiçbir ahşap yapıya izin verilmediğinden İstanbul'da diğer binalar arasında çok miktarda boş alan mevcuttu. Haliç'in

iki tarafındaki anayollarda gaz lambaları mevcuttu ve pek çok çeşme görülüyordu. Fakat halkta izlenen değişim gözlere pek de hoş gelmiyordu. Erkeklerde bildiğimiz eski çok alımlı giysilere çok seyrek rastlanıyordu. Kadınlar da sarı pabuç veya terlikleri bırakmışlar ve en son Frenk modeli rugan deri botlar giyiyorlardı.

Salıpazarı'nda verilen, altın ve gümüş tabaklarda sunulan akşam yemeği takdire şayandı. Davet salonunun bitişiğindeki odada Guatelli Paşa şefliğindeki padişah bandosu mükemmel bir şekilde opera müziği çalarak hepimizi şaşırttı. Orkestra ayağa kalkıp -Allah Kraliçeyi Korusun- bestesini terennüm edip ayrılırken herkes o kadar yorgun olsa da onları takip etmek için umumi bir arzu vardı.

2 Nisan Cuma-Salıpazarı'nda kahvealtımız çok güzeldi ve güzel sunulmuştu. Hizmetkârlar Fransızca veya İtalyanca biliyorlardı. Bay Moore ve padişahın erkânı davetliler arasındaydı.

Padişahın prens ve prenses şerefine verdiği yemek düşünce, zevk ve zenginlik olarak son derece mükemmel olduğu gibi, kıyaslanamaz güzellikeydi.

Şeref kıtası nöbetçileri, atlı arabalar, binek atları, kayıkçılar ve büyük bir hizmetkâr grubu devamlı görev başındaydılar. Her gece İtalyan hocalar tarafından eğitilmiş 84 kişilik takdire şayan müzisyenlerden oluşan orkestra akşam yemeğinde herkesi büyülüyordu.

Orkestra şefi Senyor Guatelli Paşa olup orkestrada rütbeleri albaydan teğmene kadar en az yirmi müzisyen subay yer alıyordu.

Masa çok nadide tabaklarla kaplıydı. Padişah her sabah en bulunmaz çiçek ve meyvalarla dolu tepsiler yolluyordu. Beyaz yakalı ve manşetli yeşil ve altın rengi üniformalı valeler geçitlerde bekliyorlardı. Siyah üniformalı çubukçular da elinizi çırptığınızda kehribar ağızlıklı üzerinde yine mücevherlerle işlenmiş minik kahve fincanlarını oturtmak için oyma yerleri

olan nargileler getirmek üzere hazır bekliyorlardı.

Mutfaklarının daha iyisi bulunamazdı ve şarapları çok güzeldi. Sarayla ilgili herkes İngilizce veya Fransızca konuşabiliyordu. Sarayda Türk hamamları bulunup istediğinde hemen hazırlanıyordu. Muhafız alayı subayları, görevliler, süvariler, yaverler altın sırma ve al kıyafetleriyle ışıl ışıl salon ve koridorlarda boy gösteriyorlardı. İnsan karakteri kendisine gösterilen bu ihtimamın altında kalmakta zorluk çeker.

Prens ve prensese tahsis edilen saltanat kayığı görününce bütün surlar muhafızlarla doluyor, surlardan her esintiyle müzik sesleri yayılmaya başlıyordu. Rıhtımlarda tayfa alesta bekliyor ve en ufak bir hareketinizde koşuyorlardı, en ufak bir arzunuz emir sayılıyordu.

Anlaşılan padişah Londra ziyaretinde nasıl karşılandığını hatırlıyor ve bunu gösteriyordu. Padişahın bütün görevlileri de padişahlarının nasıl ağırlandığını ve İngiltere'nin kötü zamanlarında nasıl dostça davrandığını unutmadıklarını prensin maiyetine hissettirmeye çalışıyorlardı."

TÜRK KADINLARI

Russell seyahat sırasında karşılaştıkları Türk kadınları da şöyle anlatıyor:

"Majesteleri ve Mrs. Grey'e şerbet, portakal suyu ve menekşeden rayihalı tatlılar sunuldu. Yolun öbür tarafındaki alçak duvarlarla ayrılmış çimenlikte sadece Doğulu kadınların becerebileceği renk karmaşası kıyafetleriyle Türk kadınları, adeta hareket eden bir çiçek tarlasını andırıyorlardı.

Müttefik kuvvetlerinin Türkiye'nin başşehrine uğramalarından beri gözle görülür yenilikler göze çarpıyordu. Kadınların taktığı peçe veya yaşmak artık en iyi müslinden- örgüsü Dakka'nın rüzgârı gibi- olup hatlar düzgün ve renkler göz alıcı olduğu zaman genellikle görüntüyü kapa-

maktan ziyade kadınları daha da çekici kılıyordu. Bu süt beyazı yüzlerden düz kaşlar altındaki siyah boncuk gibi gözler tereddütsüzce parlak bir ifade ile size bakıyorlardı.

Acaba modacılar bu kibar çekiciliği hiç Avrupa'ya getirmeyecekler miydi! Bazen Paris modacılarının bile deva olamadıkları durumlarda Doğulu kadınların modalarından esinlenecekleri kıyafetlerle çok etkili olacakları inkâr edilemezdi. Yaşmağın bütün güzelliğine rağmen bir kadının tüm sosyal hayatını uygarlıktan kısıtlayan dini etkenler ve gelenekler mevcuttu."

PADİŞAH NAUM TİYATROSU'NA DAVET EDİYOR

Prens ve prenses İstanbul'da kaldıkları sürede iki ayrı akşam padişah tarafından bir İtalyan sanat topluluğunca sergilenen operayı izlemek üzere Naum Tiyatrosu'na davet edilirler. Tiyatroya padişah da maiyetiyle katılır.

3 Nisan (1869) günü sabah saatlerinde prens ve maiyeti üç saltanat kayığıyla Sarayburnu'ndaki rıhtıma doğru yola çıkarlar ve burada Topkapı Sarayı ve Sultanahmet'teki tarihi yerleri gezerler.

İngiliz Büyükelçiliği'ndeki devlet balosu ise son derece görkemli olur. Altı yüz davetiye gönderilmiş olan baloya prens ve prenses geldiklerinde büyükelçi ve eşi tarafından karşılanırlar. Bahçe kapısının içindeki avluda da *Ariadne* mürettebatı hazır beklemektedir.

William Howard Russell notlarında şöyle anlatır:

"Bayraklarla bezenmiş avluda kraliyet deniz piyadeleri şeref kıtası vardı. Kırım Savaşı'ndan beri Pera ilk kez İngiliz piyadelerinin ayak sesleriyle yankılandı. Koridorlar, merdivenler ve salonlar çiçekler ve yabancı bitkilerle donatılmıştı. Padişah geç teşrif etti. Arkasında kalabalık bir nazırlar ve subaylar grubu vardı. İngiliz Büyükelçiliği'nin avlusunda prens ve

prens protokol ve büyükelçi tarafından karşılandılar. Galler Prensesi ve Mrs. Elliot kendisini ilk düzlükte karşıladılar."

Prens ve prenses ile birlikte platformdaki yerini aldıktan sonra padişahın ilk defa bir baloda bulunmasını izlemek için tüm davetliler o tarafa akın eder.

İstanbul'un halkında ve yapısında büyük bir değişiklik seziliyordu. 1864'teki büyük yangından sonra hiçbir ahşap yapıya izin verilmediğinden İstanbul'da diğer binalar arasında çok miktarda boş alan mevcuttu. Haliç'in iki tarafındaki anayollarda gaz lambaları mevcuttu ve pek çok çeşme görülmüyordu.

İlk dansa kalkan prens ve prenses, Mr. ve Mrs. Elliot, general ve Bayan Ignatieff ve M. Bourre olur. Sultan Abdülaziz gece yarısından biraz sonra davetten ayılır. Kraliyet grubu günün ışıdığı saatlere kadar eğlenmesine devam eder.

4 Nisan (1869) Pazar günü kraliyet grubu İngiliz Büyükelçiliği'ndeki kilisede dini törene katıldı. Oraya her birini dört atın çektiği etrafı muhafızlarla çevrili, üzeri açık üç araba ile protokol sırasına göre konvoy halinde gittiler.

BÜYÜKELÇİLİKTEKİ KİLİSE

Onları muhafız birliği ve hizmetkârları takip ediyordu. Sokaklar ve pencereler kendilerini seyreden halk ile doluydu. Prens ve prensesi, büyükelçi ve Mrs. Elliot verandada karşıladı ve kalabalık kiliseye götürüldüler. Rahip Bay Gribble tarafından okunan duadan sonra büyükelçilikte öğle yemeği yendi, müteakiben saraya dönüldü.

Saat 15,30'da prens, prenses ve protokol diğer üç kayık eşliğinde padişahın kayığıyla Boğaz'ı geçip Üsküdar'daki Sivastopol'da can veren İngiliz askerlerinin gömüldüğü kabristana gittiler.

Öğleden sonra Karadeniz'den gelen bulutlar yağmur yağacağını gösteriyordu; ziyaretçiler kabristana girdikten biraz sonra yağmur başladı. Onları çoğunluğu Avrupalı olan bir kalabalık karşıladı; duvarların iç kısmında birçok grup hanım ve beyler kendilerini bekliyordu.

Kabristan görevlisi Çavuş Lyne zeki ve çalışkan görünümlü olup, sadece



iki yardımcısı vardı. Bazı kabirlerin şiddetle temizliğe ihtiyacı olduğu görülmüyordu ve görevlilerin yeteri kadar iyi çalışmadıkları anlaşılıyordu. Şayet görevlilere verilen maaş doğru söylenecekse hiç de az değildi.

ÜSKÜDAR KABRİSTANI

Haydarpaşa'daki İngiliz Mezarlığı, ilk olarak Kırım Harbi sırasında ölen İngiliz askerleri adına kurulmuş bir

William Howard Russell'in *Punch* dergisinde yayınlanan Edward Linley Sambourne imzalı bir karikatürü. *Punch*, 8 Ekim 1881.

mezarlıktır. William Howard Russell ısrarla yerli makamların teftiş görevlerini ihmal ettiklerini ve paranın boşa gittiğini tekrarlar ve gördüklerini şöyle nakleder:

Fransızca yazılar hariç, diğerleri zorlukla okunabiliyordu. Marochetti'nin eserlerini sevenler sütun üzerindeki obeliski taşıyan dört ayak vazifesini gören meleklerin yüz ifadelerini beğeneceklerdir. Obeliks lüksor sütunu-

Sultan **Abdülaziz** misafirleri onuruna görkemli bir tören daha düzenler ve Beylerbeyi Camii'ne saltanat kayığıyla giderken Boğaz'ın iki yakasında gemiler onları toplarla selamlar ve direkleri baştanbaşa bayraklarla süslenmiştir.

Kraliyet heyeti, denizi dolduran İngiliz ve diğer Avrupalı yabancılar ve meraklı yüzlerce kişiyle bezenmiş kayıklar, stimbotlar arasından geçerek saltanat kayığıyla Beylerbeyi'nde karaya çıkarlar.

Kraliyet heyeti bir süre istirahat ettikten sonra dönüşte saltanat arabalarıyla alınarak Dolmabahçe Sarayı'na gelirler. İhtişamlı bir karşılama yapılır ve yeniden Salıpazarı'ndaki Nusretiye Kasrı'na dönülür.

William Howard Russell'in gözlemlerinde şu hususlar da yer alır; "1864'te büyük bir yangın geçirmiş olan İstanbul'da artık ahşap ev yapılması yasaklanmıştır ve harap olmuş evlerden geriye muazzam alanlar kalmıştır.



Prenses Christina, Bayan Grey ile elçilik tercümanı Sandeson'un rehberliğinde Kapalı Çarşı'ya gider. Daha sonra Kaptan Ellis'le Pera'da Abdullah Biraderler Fotoğraf Stüdyosu'na ve Hamalbaşı Sokak'taki Maltalı İngiliz ressam Amadeo Preziosi'nin son derece renkli stüdyosunu ziyaret ederler.

Amadeo Preziosi tablosu. Osman Öndeş Arşivi.

Kabristanda en dikkat çeken obje 'Burada 1854,1855 ve 1856 senelerinde memleketleri için Rusya'ya karşı savaşırken şehit olanlar yatmaktadır' yazan dörtgen sütun olup, her yüzünde yazılar yer almaktadır. Ancak bu yazılar o kadar kötü bir şekilde oyulmuştu ki, batıya bakan taraftaki Fransızca yazılar hariç, diğerleri zorlukla okunabiliyordu.

"Gittikçe artan yağmura rağmen prens ve prenses kabristanı dikkatle gezdiler, denize bakan yeşil yamaçta Üsküdar'ın kemik ve ceset dolu baraka hastanesi yakınında mermer lahitlerin altında yatan bu insanların başuçlarındaki taşlarda yazan kısa hayat ve görev bilgilerini okudular. Kabristanda en dikkat çeken obje 'Burada 1854,1855 ve 1856 senelerinde memleketleri için Rusya'ya karşı savaşırken şehit olanlar yatmaktadır' yazan dörtgen sütun olup, her yüzünde yazılar yer almaktadır. Ancak bu yazılar o kadar kötü bir şekilde oyulmuştu ki, batıya bakan taraftaki

nun petto kopyasıdır. Tüm görünüm pek güzel ve değerli değildi. Bu heykelin mâliyeti, nakliye vs. çok büyük bir miktar olan 17.500 pound olup bizi hayrete düşürmüştü."

8 Nisan günü Prenses Christina, Bayan Grey ile elçilik tercümanı Sandeson'un rehberliğinde Kapalı Çarşı'ya gider. Daha sonra Kaptan Ellis'le Pera'da Abdullah Biraderler Fotoğraf Stüdyosu'na ve Hamalbaşı sokaktaki İngiliz ressam Maltalı Amadeo Preziosi'nin son derece renkli stüdyosunu ziyaret eder.

Sokaklarda gaz lambaları görülmektedir ve yol boyunca çeşmeler vardır."

Galler Prensi Albert Edward ve eşi Prenses Alexandra Christina'nın Mısır'ı, İstanbul'u ve Sivastopol'u kapsayan bu gezisini devrinin tanınmış ressamlarından Oswald Walters Brierly renkli kalem ve suluboya tablolarıyla belgeler haline getirmiştir. Bunların bir kısmı İstanbul'a aittir ki, Oswald Walters Brierly'nin sanatçı olarak adı ve eserleri Türk basınında bu vesileyle yer almaktadır.¹



Oscar Walters Brierly imzalı bir tablo; Kraliyet gemileri Karadeniz'e açılıyor.

Mısır gezisinden dönüşünde İstanbul'da Haydarpaşa'da kurulmuş Kırım Harbi Mezarlığı'ndaki törene katılan İngiliz tahtının veliahtı Galler Prensi Albert Edward ve müstakbel eşi Prenses Alexandra Christina, 8 Nisan 1869 günü Oryantalist Ressam Amadeo Preziosi'yi Hamalbaşı Sokak'taki stüdyosunda ziyaret ettikleri sırada sanatçıdan birkaç eserini satın almışlardır.²

Prens'in gezisine davet edilen *The Times* yazarlarından William Howard Russell bu geziyi İngiltere'ye avdenden çok kısa bir süre sonra George Routledge and Sons tarafından neşredilen "Diary in the East During the tour of the Prince and Princess of Wales" adını verdiği eserinde belgelenmiştir.

İngiliz kraliyet ailesi koleksiyonunda bu geziyle bağlantılı muhtelif tablolar bulunmaktadır.³

1841'de *Wanderer* isimli gemiyle dünya seyahatine çıktı. (kim??) Avustralya'ya vardıklarında Yeni Güney Galler'e yerleşmeye karar verdi. Bu ülkede bir taraftan madencilik alanında çalışırken, diğer taraftan da çoğunlukla suluboya, çini ve renkli kalem çalışmalarıyla birçok resim yaptı.

1851'de yeniden İngiltere'ye döndü ve Baltık Filosu'ndaki St. Jean Acre isimli gemiye gözlemci ressam olarak katıldı. 1855'te ise *Rodney* isimli savaş gemisiyle Kırım Harbi olaylarını resimlemek üzere İstanbul'a, oradan Kırım'a gitti.

1864'te Brierly Kont Glichen'in komutasındaki *HMS Raccoon* isimli savaş gemisiyle Norveç'e seyahat etti ve ardından Prens Alfred'in komutasındaki *HMS Galatea*'ya katıldı.

1867'de Edinburgh Dükü'nün daveti üzerine dünya seyahatine çıksa da, düke karşı girişilen bir suikast teşebbüsü bu programın iptaline neden oldu. Brierly bir süre sonra Galler Prensi Alfred Edward ve eşi Prenses Alexandra Christina'nın daveti üzerine 1869'da Mısır, İstanbul ve Karadeniz uğraklarını içeren uzun bir geziye yine gözlemci sanatçı olarak katıldı.

Ömrünün son yıllarında maddi açıdan güç yaşam koşulları içerisinde kaldığı bir sırada kendine asalet unvanı

tevcih edildi ve Sir Oswald Walters Brierly olarak onurlandırıldı.

1894'te vefatından sonra 5 Nisan 1895'te eserlerinden oluşan Talbotype Galerisi'nde açılan sergi Galler Prensi tarafından ziyaret edildi.

Eserlerinde çoğunlukla renkli kalem kullanmış ve suluboya ile zenginleştirmiştir. Bazı eserlerini bütünüyle suluboya tekniğiyle çizmişse de, çini mürekkebi ve kalem kullandığı hayli eseri de vardır. ABD'deki Hunter Museum of American Art'da suluboya tablolarından oluşan bir gösteri 1982'de sergilenmiştir.

DİPNOTLAR

- 1 William Howard Russell-Diary in the East During the tour of the Prince and Princess of Wales, 1869 George Routledge And Sons.(Osman Öndeş Kitaplığı).
- 2 Sir Oswald Walters Brierly-1817'de Chester'de fizikçi ve amatör bir ressam ailenin oğlu olarak dünyaya geldi. Sass Academy'de okudu ve

ardından gemi inşa ve denizcilik öğrenimi için Plymouth'a gitti.

- 2 William Howard Russell, a.g.e.
- 3 Dalia Millar- The Victorian Watercolours and Drawings in the collection of HM Queen, London Philip Wilson,1995. Ayrıca Robert Searight Koleksiyonu -Victoria & Albert Museum.